

**ANONİM ORTAKLIKLARDA
DANIŞMA OYLAMASINA SUNULACAK KONULARIN
GÜNDEMDE YER ALMASININ
GEREKLİ OLUP OLMADIĞI MESELESİ**

(Araştırma Makalesi)

DOI: <https://doi.org/10.33717/deuhfd.1438861>

Arş. Gör. Kaan Muharrem YAĞCIOĞLU*

Öz

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda danışma oylaması düzenlenmemiştir. Türk öğretisinde kendine çok az yer bulan bu kavrama İsviçre öğretisinde daha fazla yer verilmiştir. Danışma oylamasıyla ilgili öğretilerdeki temel tartışmalardan biri, danışma oylamasına sunulacak konuların gündemde yer almasının gerekli olup olmadığı ile ilgilidir. Uygulamada karşılaşılabilen danışma oylaması kavramını öğretime tanıtmak ve danışma oylamaları hakkında gündeme bağlılık ilkesinin uygulanıp uygulanmayacağı sorusuna yanıt aramak çalışmamızın temel amacıdır.

Anonim ortaklıklarda danışma oylamasına sunulacak konuların gündemde yer almasının gerekli olup olmadığı hakkında öğretilerdeki görüşler değerlendirilecektir. Bu değerlendirme yapılırken anonim ortaklıkların genel kurul toplantılarına ve toplantı gündemine ilişkin genel düzenlemeler dikkate alınacaktır. Ayrıca anonim ortaklıkların temel yapısına ve anonim ortaklıklardaki temel pay sahipliği haklarına ilişkin düzenlemeler ve bu düzenlemelerin esasını oluşturan ilkeler göz önünde bulundurularak çalışmanın konusu olan mesele yanıtlanacaktır.

Danışma oylamasına sunulacak konunun gündemde yer almaması halinde, Türk Ticaret Kanunu'ndaki belirli şartların da gerçekleşmesi durumunda, bu oylama sonucundaki alınan karar, iptal yaptırımına tabi olabilir. Bu sebeple çalışmanın konusu olan meselenin çözüme kavuşturulması önem arz eder.

* Pamukkale Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, Denizli (kaann89@gmail.com) ORCID: 0000-0001-8954-1855 (Gönderim Tarihi: 17.02.2024-Kabul Tarihi: 25.03.2024) Yazar, eserinin Derginize ait bilimsel etik ilkelere uygun olduğunu taahhüt eder.

Anahtar Kelimeler

Danışma oylaması, İstişari oylama, Genel kurul gündemi, Gündeme bağlılık ilkesi, Gündemde danışma oylaması maddesi

**THE ISSUE OF WHETHER IT IS NECESSARY TO INCLUDE
IN THE AGENDA THE ISSUES TO BE SUBMITTED
TO ADVISORY VOTE IN JOINT STOCK COMPANIES**

(Research Article)

Abstract

Turkish Commercial Code No. 6102 does not regulate advisory voting. This concept, which has very little place in Turkish doctrine, is given more space in Swiss doctrine. One of the main debates in the doctrine on advisory voting is whether it is necessary to include the issues to be submitted to advisory voting in the agenda. The main purpose of our study is to introduce the concept of advisory vote, which may be encountered in practice, to our doctrine and to seek an answer to the question of whether the principle of agenda adherence applies to advisory votes.

The opinions in the doctrine on whether it is necessary to include the issues to be submitted to advisory voting in joint stock companies in the agenda will be evaluated. While making this evaluation, general regulations regarding the general assembly meetings of joint stock companies and the meeting agenda will be taken into account. In addition, the question that is the subject of the study will be answered by taking into consideration the regulations regarding the basic structure of joint stock companies and the basic shareholding rights in joint stock companies and the principles that form the basis of these regulations.

If the issue to be submitted for advisory voting is not included in the agenda, and if certain conditions in the Turkish Commercial Code are met, the decision taken as a result of this voting may be subject to the sanction of cancellation. For this reason, it is important to resolve the issue that is the subject of the study.

Keywords

Consultative voting, Advisory voting, Agenda of the general assembly, Agenda adherence principle, Consultative vote item on the agenda

GİRİŞ

TTK m. 1527/5’de düzenlenen genel kurulun elektronik ortamda yapılması durumu dışında genel kurullar fiziken gerçekleştirilir¹. Buna göre genel kurulun karar alabilmesi, fiilen ortakların katılımıyla toplantı yapılmasına bağlıdır. Fiilen bir toplantı yapılmadan, pay sahiplerinin veya temsilcilerinin genel kurul dışında verdikleri sözlü ve yazılı oylar ile karar alınması mümkün değildir². Danışma oylaması da belirli bir konuda pay sahiplerinin görüşlerini öğrenmek amacıyla genel kurulda yapılan oylamadır.

TTK m. 413/2’ye göre genel kurulda gündemde yer almayan konular müzakere edilemez ve karara bağlanamaz. Buna gündeme bağlılık ilkesi denir. Danışma oylamalarının özel niteliğinden dolayı genel kurul toplantı gündeminde bulunmasının gerekli olup olmadığına ilişkin İsviçre öğretisinde farklı görüşler bulunmaktadır. Zira danışma oylamalarının sonucuyla yönetim kurulu bağlı değildir.

Genel kurul toplantısına çağrıya ilişkin düzenlemeler, toplantı gündemi ile yakından ilgilidir. Zira TTK m. 413/1 uyarınca toplantı çağrısını yapan gündemi de belirler. Genel kurulu toplantıya kimlerin çağırabileceği TTK m. 410 vd. düzenlenmiştir. Esas olarak yönetim kurulu, azınlık ve mahkemenin izniyle tek bir pay sahibi toplantı çağrısı yapabilir. Çağrıyı yapanın belirli bir görevi yerine getirmek için genel kurulun toplanmasını sağlamaya çalıştığı durumda bu kişinin gündeme danışma oylamasını eklemesi pek olası değildir.

Uygulamada danışma oylamalarının gündem ile ilişkisi bakımından üç farklı durum ile karşılaşılabilir. İlk durumda, danışma oylaması maddesi gündemde açıkça yer alır. İkinci durumda, gündemdeki bir maddenin konusuyla bağlantılı bir konuda danışma oylaması yapılır. Son durumda ise danışma oylaması yapılacak konu, gündemde yer almaz ve mevcut gündem maddelerinin hiç birisiyle de ilgili değildir.

Çalışmamızda öncelikle gündem ve gündeme bağlılık ilkesi ile bu gündemi belirleme yetkisine sahip olmaları nedeniyle toplantı çağrısını yapacak olan kişiler hakkında bilgi verilecektir. Sonrasında danışma oylaması kavra-

¹ Ayrıca bkz.: RG., T. 29.08.2012, S. 28396, Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Uygulanacak Elektronik Genel Kurul Sistemi Hakkında Tebliğ.

² **Moroğlu**, Erdoğan: “Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Toplantıya Daveti Merasimine Aykırılığın Genel Kurul Kararma Etkisi ve Yargıtay Kararları”, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu VII, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1991, s. 43.

mından genel olarak bahsedilerek, danışma oylamasının gündemde bulunmasının gerekip gerekmediği İsviçre öğretisindeki görüşler ve çeşitli olasılıklar değerlendirilerek açıklanacaktır.

I. ANONİM ORTAKLIK GENEL KURUL TOPLANTILARINDA GÜNDEM VE GÜNDEME BAĞLILIK İLKESİ

Kanun koyucunun TTK m. 414 ile özel bir düzenleme getirerek genel kurulun toplantıya davetini şekle bağlamasının nedeni, pay sahiplerinin genel kurul toplantı ve gündeminden zamanında haberdar edilerek, çıkarlarını daha iyi koruyabilme olanağına sahip olabilmesidir. Buna göre genel kurula katılmak, oy ve söz haklarını kullanarak ortaklık hayatı bakımından çok önemli hukuki ve ekonomik sonuçları olan genel kurul kararları üzerinde etkili olmak ve yine ortaklığın gidişatı hakkında bilgi edinmek, temel pay sahipliği haklarındandır³. Pay sahibinin temel haklarından birisi olan oy hakkının sağlıklı bir şekilde kullanılması da, gündemin gereği gibi ilan edilmesine bağlıdır.

Gündem, genel kurul toplantısında ele alınacak konuların belirlenmesi ve sıralanması anlamına gelir⁴. Anonim ortaklıklarda gündem, TTK m. 413’de düzenlenmiştir. TTK m. 413/2’ye göre, gündemde bulunmayan konular genel kurulda müzakere edilemez ve karara bağlanamaz⁵. Gündeme bağlılık ilkesi, anonim ortaklık genel kurullarında ortakların oldu bittilerle karşılaşmaması için getirilmiştir⁷. Bu ilkenin temelinde ortakların genel kurulda

³ Moroğlu, s. 46, 47.

⁴ Barz, Carl Hans: Aktiengesetz, Großkommentar, Erster Band, 2. Halbband §§ 76-147, De Gruyter, Berlin-New York 1973, s. 1011.

⁵ Ancak kanun koyucu maddenin son cümlesinde kanuni istisnaları da saklı tutulduğunu belirtmiştir. Buna göre anonim ortaklık genel kurullarında gündeme bağlılık ilkesinin mutlak bir kural olmadığı söylenebilir. Bu kuralın kanundan kaynaklanan istisnaları vardır ve bunlar kanunun değişik yerlerinde düzenlenmiştir. Bunlardan başlıcaları: TTK m. 364, 413/3, 416, 437/2, 438/1’dir.

⁶ Yarg. 11. HD., T. 15.01.2017, E. 13236, K. 204, (Eriş, Gönen: Ticari İşletme ve Şirketler, C. II (Madde 64-451), Güncellenmiş 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Ekim 2017, s. 2154), kararına göre: “...anonim ortaklık genel kurulunda ilân edilen gündemde yazılı bulunan hususlar hakkında görüşme açılır ve karar verilebilir. Kural olarak gündemde bulunmayan konular genel kurulda görüşülemez ve karar alınamaz. Buna “gündemde bağlılık” ilkesi denilmektedir. Söz konusu ilke ile güdülen ana amaç, pay sahiplerinin gerek genel kurula katılma kararı verirken ve gerekse kurulda oy kullanırlarken hazırlıklı bulunmalarını sağlamak, onları oldu bittilere karşı korumaktır.”

⁷ Bozkurt Yaşar, Sevgi: “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Görevden Alınması ve Seçimin Gündeme Bağlılık İlkesi Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, Legal Hukuk Dergisi, C. 15, S. 175, 2017, s. 3399; İmregün, Oğuz: Anonim Ortaklıklar,

konusulacak hususları önceden bilmeleri ve ona göre hazırlanmaları düşüncesi yatar⁸. Bu ilke aynı zamanda toplantıya katılmayan pay sahipleri için bir güvence oluşturur⁹. Çünkü “*Kararların etkisi*” başlıklı TTK m. 423/1’e göre “*Genel kurul tarafından verilen kararlar toplantıda hazır bulunmayan veya olumsuz oy veren pay sahipleri hakkında da geçerlidir*”¹⁰. Ayrıca anonim ortaklık genel kurul gündeminin, ortaklara genel bir fikir verecek şekilde açıklık ilkesine uygun olarak düzenlenmesi gerekir¹¹. Bu sebeple gündem maddelerinin çok soyut, genel veya belirsiz olarak da yer almaması gerekir¹². Buna göre pay sahipleri, toplantıya katılıp katılmamaya ilişkin kararlarını gündemin içeriğine göre verirler¹³.

Gündeme bağlılık ilkesi, ilk toplantının devamı¹⁴ niteliğindeki genel kurul toplantılarında da kendini gösterir ve ilk toplantının gündeminde yer almayan bir konu hakkında ikinci toplantıda da karar alınmaması gerekir¹⁵.

Yenilenmiş 4. Bası, Yasa Yayıncılık, İstanbul 1989, s. 118; **Kalender**, Emre: “Anonim Şirket Toplantı Gündemindeki Bir Konunun Görüşülmemesi Mümkün Müdür?”, Kırıkkale Hukuk Mecmuası, C. 2, S. 2, 2022, s. 531; **Şener**, Oruç Hami: Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, Gözden Geçirilmiş 5. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara Şubat 2022, s. 365.

⁸ **Ansay**, Tuğrul: Anonim Şirketler Hukuku, Altıncı Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 1982, s. 174; **Kalender**, s. 531; **Şener**, Ortaklıklar, s. 484; **Teoman**, Ömer: Otuz Yıl Ticaret Hukuku, Tüm Makalelerim, Makale 38: “Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Seçim ve Azillerinin Gündeme Bağlılık İlkesi ile İlişkisi”, C. I (1971-1982), Beta Yayıncılık, İstanbul 2000, s. 484, 485; **Türk**, Hikmet Sami: “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Azil veya Seçimi”, Ticaret Hukuku ve Yargı Kararları Sempozyumu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1984, s. 180.

⁹ **Bozkurt Yaşar**, s. 3399; **Türk**, s. 180, 181.

¹⁰ Yarg. 11. HD., T. 11.06.1979, E. 2102, K. 3083, (**Eriş**, s. 2156), kararına göre “TTK’nin 369/son maddesine göre gündemde olmayan hususlar görüşülemez. Gündeme aykırı davranılması, binnetice gündemin gereği gibi ilân ve tebliğ edilmemiş olması halinde, bir ortağın muhalif kalma ve tutanağa geçirme kayıtlarına bağlı olmaksızın, dava açmak hakkı vardır.”.

¹¹ **Ansay**, s. 173; **von Steiger**, Fritz (Çeviren: Tahir Çağa): İsviçre’de Anonim Şirketler Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 1968, s. 220.

¹² **Arslanlı**, Halil: Anonim Şirketler, C. II-III Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahvil-ler, 3. Bası, İstanbul 1960, s. 21.

¹³ **Arslanlı**, s. 22; **Ansay**, s. 174; **İmregün**, s. 118; **Teoman**, s. 485; **Böckli**, Peter: Schweizer Aktienrecht, Fünfte, vollständig neu bearbeitete Auflage, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich 2022, kn. 165, s. 1081.

¹⁴ TTK m. 420/1 ve 421/1’e göre toplantının ertelenmesi halleri gibi. Bu hususta ayrıca bkz.: **Bozkurt Yaşar**, s. 3399, 3400.

¹⁵ **Bozkurt Yaşar**, s. 3399, 3400.

Ayrıca gündeme bağlılık ilkesi gereği gündemde yer almayan bir konu görüşülüp karara bağlanamayacağı gibi, gündemin görüşülmesinin zorunlu olması ilkesi gereğince gündemde yer alan bir konunun görüşme dışı bırakılması da mümkün değildir¹⁶.

Gündem maddelerinin anlaşılabilmesi bakımından ölçüt sıradan bir pay sahibidir. Buna göre gündem maddeleri sıradan bir pay sahibinin anlayabileceği şekilde yazılmalıdır¹⁷. Başka bir ifadeyle gündem maddeleri, somut olayda dürüstlük kuralına göre sıradan bir pay sahibinin anlam verebileceği şekilde oluşturulmalıdır¹⁸.

Ancak gündeme bağlılık ilkesinin önemli bir istisnası çağrısız genel kuruldur¹⁹. TTK m. 416'da yer alan bu düzenlemeye göre, "*Bütün payların sahipleri veya temsilcileri, aralarından birisi itirazda bulunmadığı takdirde, genel kurula katılmaya ve genel kurul toplantılarının yapılmasına ilişkin hükümler saklı kalmak şartıyla çağrıya ilişkin usule uyulmaksızın genel kurul olarak toplanabilir ve bu toplantı nisabı var olduğu sürece karar alabilirler.*". Devamında yer alan TTK m. 416/2'ye göre, "*Çağrısız toplanan*

¹⁶ **Memişoğlu**, Özgür: "6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemi, Gündeme Bağlılık İlkesi ve İstisnaları", Legal Hukuk Dergisi, C. 12, S. 133, 2014, s. 71. Yarg. 11. HD., T. 13.3.2017, E. 2015/13438, K. 2017/1475, (<https://www.lexpera.com.tr>, Erişim Tarihi: 14.02.2024), ise vermiş olduğu bir kararda toplantıya katılanların haklarına zarar verilmemesi ve kalan oylarlar oy çokluğu sağlanmasından bahisle gündemden madde çıkarılabileceğini ve bu durumda alınan kararın iptal edilemeyeceğini belirtmiştir: "gündemin ... ve 6 maddelerinin görüşülmemesi kararının, genel kurulda görüşülmesi ilan edilen bir gündemin gündemden çıkarılmasını engelleyen bir kanun hükmünün bulunmaması, gündemden madde çıkarmanın toplantıya katılanların haklarına zarar vermemesi nedeni ile ve kalan oylarla da oy çokluğu sağlandığından iptal talebinin reddi gerektiği...". *Kalender* ise gündemdeki bir konunun görüşülmemesi durumunun genel kurulda oy birliği ile alınacak bir kararla mümkün olabileceğini ifade etmektedir. Bu görüş ve anılan kararın eleştirisi için bkz.: **Kalender**, s. 532.

¹⁷ **Handschin**, Lukas (**Tanner**, Brigitte): Zürcher Kommentar, Die Aktiengesellschaft, Generalversammlung und Verwaltungsrat. Mängel in der Organisation, Art. 698-726 und 731b OR, 3., neu bearbeitete Auflage, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich 2018, Art. 700, kn. 22, s. 104; **Honsell**, Heinrich/**Vogt**, Nedim Peter/**Watter**, Rolf (**Dubs**, Dieter/**Truffer**, Roland): Basler Kommentar, Obligationenrecht II, 4. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel 2012, Art. 700, kn. 11, s. 945; **Böckli**, kn. 169, s. 1083; **Akbay**, Direnç: Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları, 1. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010, s. 81.

¹⁸ **Bianchi**, François: Die Traktandenliste der Generalversammlung der Aktiengesellschaft, Schulthess Verlag, Zürich 1982, s. 16; **Akbay**, s. 81.

¹⁹ Gündeme bağlılık ilkesinin diğer istisnaları hakkında bkz.: **Bozkurt Yaşar**, s. 3401; **Memişoğlu**, s. 76-95.

genel kurulda gündeme oy birliğiyle madde eklenebilir; aksine esas sözleşme hükmü geçerli olmaz.”. Görüldüğü üzere çağrısız genel kurulda herhangi bir ilan ve ortaklara bildirim yapılmaz ve böylece gündem de ilan edilmemiş olur²⁰. Ancak çağrısız genel kurulun bu şekilde toplanması ve geçerli bir şekilde karar alabilmesi için hiçbir pay sahibinin bu şekilde toplanılmasına ve karar alınmasına itiraz etmemesi gerekir²¹. Çağrısız genel kurul için öngörülen bu itiraz hakkı, esasen gündeme bağlılık ilkesinin uygulanmamasından dolayı kanun koyucunun durumu dengelemek amacıyla getirdiği çözümdür²².

II. ANONİM ORTAKLIK GENEL KURULU TOPLANTISININ GÜNDEMİNİN KİM TARAFINDAN BELİRLENDİĞİ

Anonim ortaklıkta genel kurulu toplantıya çağırılan kişiler aynı zamanda gündemi de belirlerler. Buna göre çağrının kimin tarafından yapıldığı hususu, gündemin kimin tarafından belirleneceği hususuyla doğrudan ilişkilidir. Bu sebeple bu konudan kısaca bahsedilmesinde yarar vardır.

Anonim ortaklıkta genel kurulun toplantıya çağırılması, ancak kendisine kanunen veya ortaklık esas sözleşmesiyle²³ yetki verilen organ ve kişiler

²⁰ Bu konuda bir kararında Yarg. 11. HD., T. 28.03.1974, E. 1974/ 645, K. 1974/1075, (<https://legalbank.net>, Erişim Tarihi: 14.02.2024), şöyle demektedir: “...Bütün pay sahiplerinin genel kurul toplantılarında hazır bulunması halinde gündeme bağlılık ilkesi uygulanmaz...”.

²¹ **Memişoğlu**, s. 91. Aynı yönde Yarg. 11. HD., T. 14.3.2023, E. 2021/6209, K. 2023/1553, (<https://www.lexpera.com.tr>, Erişim Tarihi: 14.02.2024), şöyle demektedir: “...kanun koyucu çağrısız bir genel kurulun var sayılmasını, bütün pay sahipleri veya temsilcilerinin hazır bulunmaları ve pay sahiplerinin bu toplantı şekline itiraz etmemiş bulunmaları şartlarının gerçekleşmesi durumunda kabul etmektedir. Tek bir payın sahibi veya temsilcisi bulunmaz veya toplantıyı terk ederse ya da katılıp toplantı şekline itiraz ederse, genel kurul gidişatını etkileyebilecek durumda olup olmaması durumu değiştirmez...”.

²² **Şener**, Ortaklıklar, s. 484.

²³ Genel kurulu toplantıya çağırılmaya yetkili kişilerin kanunda belirtilenlerle sınırlı olduğu ve esas sözleşme ile bu durumun genişletilemeyeceğine yönelik öğretideki aksi yöndeki baskın görüş için bkz.: **Tekinalp**, Ünal: Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 5. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2020, kn. 13-18c, s. 312; **Karaege**, Özge: “Anonim Şirketlerde Tek Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Yetkisi (TTK m.410/II)”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 19, S. 4, 2015, s. 80; **Domaniç**, Hayri: Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi II, 1. Tıpkı Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010, s. 813; **Ülkü**, Murat Fatih: “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması (Daveti)”, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e 80. Yaş Günü Armağanı, C. I, Beta Yayıncılık, İstanbul 2001, s. 577.

tarafından yapılabilir. Bunların dışında hiç kimsenin genel kurulu toplantıya çağırması mümkün değildir²⁴. Bu kapsamda genel kurulu toplantıya çağırma yetkili temel organ kuşkusuz yönetim kuruludur. Hatta mevzuatta yönetim kurulunun görev süresi dolmuş olsa bile genel kurulu toplantıya çağırabileceği düzenlenmiştir (TTK m. 410/1 ve BTY m. 9/1). Ayrıca belirtmek gerekir ki, yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa, genel kurulu toplantıya çağırabilmesi için TTK m. 390'a uygun olarak bir yönetim kurulu kararı alması gerekir. Görüldüğü üzere burada genel kurul toplantısının gündemi yönetim kurulu tarafından belirlenecektir. Bu durumda yönetim kurulunun gündeme rahatlıkla danışma oylaması maddesi ekleyebilmesi mümkündür.

Yönetim kurulunun yerine geçen, kayyımın veya ortaklığın iflası halinde iflas idaresinin de genel kurulu toplantıya çağırabilmesi mümkündür²⁵. Ayrıca anonim ortaklığın tasfiyesiyle ilgili konular için genel kurulu toplantıya çağırabilecek bir diğer organ, tasfiye memurlarıdır (TTK m. 410/1 ve BTY m. 9/6). Burada toplantı çağırısı yapan kişi veya organlar esasen belirli bir görevi yerine getirmek için genel kurulun toplanmasını sağlamaya çalışırlar. Bu yüzden buradaki toplantı gündemi söz konusu görevlere ilişkin olacaktır. Bu durumda gündeme danışma oylaması maddesi eklenmesi söz konusu olmaz.

Kanun koyucu belirli durumların söz konusu olduğu hallerde tek bir paya sahip ortaklara bile genel kurulu toplantıya çağırma hakkı tanımıştır²⁶. Bu durumlar, yönetim kurulunun, devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması olarak sayılmıştır. Ancak pay sahibinin çağırısı gerçekleştirilebilmesi için mahkemenin iznine de ihtiyacı vardır (TTK m. 410/2 ve ayrıca BTY m. 9/2). Buradaki düzenlemenin getiriliş amacından açıkça anlaşılacağı üzere, genel kurulun toplanmasındaki amaç ortaklıktaki organ eksikliğinin veya organın normal olarak çalışabilmesindeki engelin ortadan kaldırılmasıdır. Bu nedenle çağrı için mahkemeye başvuran pay sahibinin gündeme danışma oylaması eklemesi pek olası değildir.

Anonim ortaklıkta ayrıca kanun koyucu azınlık pay sahiplerine de genel kurulu toplantıya davet yetkisi tanımıştır (TTK m. 411, 412 ve ayrıca BTY m. 9/ 3 ve 5). Bu düzenlemede azınlık pay sahiplerinin toplantıya çağırının yanında ayrıca gündemi belirteceği veya genel kurul zaten toplanacaksa,

²⁴ Şener, Ortaklıklar, s. 462.

²⁵ Bahtiyar, Mehmet: Ortaklıklar Hukuku, 15. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2021, s. 162; Şener, Ortaklıklar, s. 467; Karaege, s. 81.

²⁶ Bu hususta detaylı açıklamalar için bkz.: Karaege, s. 82 vd.

karara bağlanmasını istedikleri konuların gündeme eklenmesini isteyebilecekleri açıkça ifade edilmiştir. Bu durumda azınlık pay sahiplerinin toplantıya çağrının yanında gündemi belirlerken gündeme danışma oylaması maddesi ekleyebilmesi veya yönetim kurulu tarafından belirlenmiş mevcut toplantı gündemine danışma oylaması maddesi ekleme talebinde bulunması mümkündür.

Yukarıda da bahsedilen çağrısız genel kurulda, kanunda gündeme oybirliği ile madde eklenebileceği düzenlendiğinden, gündemin oybirliği ile tüm ortaklar tarafından belirleneceği anlaşılmaktadır (TTK m. 416/2). Bu durumda toplantı gündemi, toplantı sırasında oybirliği ile belirleneceğinden, bu yolla kolaylıkla danışma oylaması maddesi gündeme eklenip oylama yapılması mümkündür.

Son olarak TTK m. 339/2-h düzenlemesinde esas sözleşmede genel kurulun toplantıya nasıl çağrılacağına belirlenebileceği öngörülmüştür. Bu düzenlemeye göre çağrıyı yapabilecek olanların esas sözleşmede belirtilmesi mümkün olabilir. Bunun kabulü halinde özellikle belirli pay sahiplerine toplantıya çağrı hakkı tanınabilir²⁷. Böyle bir durumda gündem, genel kurulu toplantıya çağırarak belirlendiğinden (TTK m. 413/1), bu pay sahiplerinin gündeme danışma oylaması ekleyebileceğinden kuşku duymamak gerekir.

III. ANONİM ORTAKLIK GENEL KURULU TOPLANTISININ GÜNDEMİNİN İÇERİĞİ

Danışma oylamasına sunulacak konuların genel kurulun toplantı gündeminde yer almasının gerekip gerekmediğinin tespiti için öncelikle gündemin içeriğini düzenleyen hükümlere bakılacaktır. Buna göre bu hükümlerde danışma oylamasına sunulacak konuların gündemde yer almasına engel olacak bir durumun olup olmadığı belirlenecektir.

Kanun koyucu olağan genel kurul toplantılarını düzenlerken, olağan genel kurul toplantılarındaki temel konulara, yani zorunlu gündem maddelerine de değinmiştir. Söz konusu TTK m. 409/1'e göre, "*Genel kurullar olağan ve olağanüstü toplanır. Olağan toplantı her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılır. Bu toplantılarda, organların seçimine, finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, kârın kullanım şekline, dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesine, yönetim kurulu üyelerinin ibraları ile faaliyet dönemini ilgilendiren ve gerekli görülen diğer konulara ilişkin müzakere yapılır, karar alınır.*". Açıkça an-

²⁷ Bu yönde bkz.: Şener, Ortaklıklar, s. 468.

laşıldığı üzere kanun koyucu, olağan genel kurulun zorunlu gündem maddelerini düzenlerken, bunları, sınırlandırıcı olarak saymamıştır. Ayrıca son olarak “*gerekli görülen diğer konular*” ifadesinden ortaklığın ihtiyacına göre çeşitli gündem maddelerinin yer alabileceği anlatılmak istenmiştir²⁸. Gerçekten de sayılan zorunlu gündem maddelerinin dışında kalan konuların da olağan genel kurul toplantısı gündemine konulmasının mümkün olduğu öğretide kabul edilmiştir²⁹.

Anonim ortaklıkta gündem hakkındaki bir diğer düzenleme de BTY m. 13’de yer alır. Bu düzenlemede olağan genel kurul toplantısının gündeminde bulunacak hususlar TTK m. 409/1’den daha detaylı olarak gösterilmiştir. Söz konusu düzenlemeler incelendiğinde ne TTK’de ne de BTY’de danışma oylamasının yapılmasına engel oluşturabilecek bir düzenlemenin yer aldığı görülür. Mevzuatta gündeme ilişkin öngörülen düzenlemelerde, her ortaklığın kendine özgü çeşitli ihtiyaçları olabileceği düşünülerek isabetli bir şekilde gündemi belirleyenlere bir serbestlik tanınmıştır. Hem TTK m. 413/1’de hem de BTY m. 13/6’da genel kurulu toplantıya çağırınların aynı zamanda gündemi de belirleyeceğinin ifade edilmesi, tanınan bu serbestliği kanıtlar niteliktedir.

IV. DANIŞMA OYLAMASI KAVRAMI

Danışma oylaması, anonim ortaklık genel kurul toplantısında, mevcut pay sahiplerinin belirli bir konudaki görüşlerini öğrenmek için yapılan oylamadır³⁰. Türk öğretisinde kendine pek az yer bulan bu kavram, İsviçre öğre-

²⁸ Ancak BTY m. 13/2’de de isabetli olarak belirtildiği üzere, gündemde, “gerekli görülen diğer konular” gibi genel geçer ifadelerin kullanılmaması, bunların somutlaştırılması gerekir. Bu düzenlemeye göre: “*Lüzum görülen sair hususlar gündeme açıkça yazılmadık. Görüşülecek konu önceden tespit edilip gündeme yazılmadan, “lüzum görülecek sair hususlar” şeklinde bir gündem maddesi belirlenemez.*”

²⁹ **Arslanlı**, s. 13; **Poroy**, Reha/**Tekinalp**, Ünal/**Çamoğlu**, Ersin: Ortaklıklar Hukuku I, Güncellenmiş, Yeniden Yazılmış 15. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2021, n. 692b, s. 558.

³⁰ **Horber**, Felix: “Die Konsultativabstimmung in der Generalversammlung der Aktiengesellschaft”, SJZ, 101, S. 5, 2005, s. 101; **Isler**, Martina: Konsultativabstimmung und Genehmigungsvorbehalt zugunsten der Generalversammlung, Dike Verlag, Zurich 2010, s. 37. Türk öğretisindeki tanımlar için bakınız: **Akbay**, s. 89; **Aksoyak**, Mustafa: Limited Ortaklıklarda Müdür Kararlarının Genel Kurul Onayına Sunulması, Yetkin Yayınları, Ankara 2023, s. 106; **Karakılıç**, Hasan: “Limited Ortaklıkta Müdürlerin Belirli Kararları ve Münferit Sorunları Genel Kurul Onayına Sunmaları (TTK m. 625/2 Üzerine Bir Değerlendirme)”, Türk Ticaret Kanununun 5. Yılı Sempozyumu, Ankara 2018, s. 477, dn. 57; **Kaşak**, Esra: Anonim Şirketlerde Genel Kurul ile Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019, s. 341; **Kortunay**, Ayhan: Anonim Şirketlerde Yönetim

tisinde baskın olarak “*danışma oylaması/istişari oylama*” anlamına gelen “*Konsultativabstimmung*” şeklinde kullanılır³¹.

Danışma oylaması kavramı öğretilerde anonim ortaklık organları arasındaki yetki kayması halleri konusu kapsamında işlenmektedir³². Bu yetki kayması halleri³³ genellikle yönetimin yetki alanından genel kurulun yetki alanına doğru olduğu için “Organlar Arasındaki Yetki Kaymaları” başlığı yerine veya ilaveten “Yönetim Fonksiyonuna Genel Kurulun Müdahalesi” başlığının kullanıldığı da görülmüştür³⁴.

Danışma oylaması kavramı hakkında ne Türk hukukunda ne de İsviçre hukukunda³⁵ bir düzenleme bulunmaktadır. Ancak hem Türk öğretisinde hem de İsviçre öğretisinde danışma oylamasının hukuka uygun olduğu, pay sahiplerinin görüşlerinin genel kurulda oylama yapılması yoluyla alınmasında herhangi bir sakınca bulunmadığı kabul edilmektedir³⁶.

Kurulu ve Üyelerin Bilgi Edinme Hakkı, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2015, s. 145; Şener, Oruç Hami: Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku, Birinci Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017, s. 668.

³¹ Horber, s. 101; Isler, s. 37; Honsell/Vogt/Watter, (Watter/Roth Pellanda), Art. 716b, kn. 11, s. 1106; Böckli, kn. 93-97, s. 1053-1055; Forstmoser, Peter/Meier-Hayoz, Arthur/Nobel, Peter: Schweizerisches Aktienrecht, Verlag Stämpfli+Cie AG, Bern 1996, kn. 73, s. 346.

³² Hukukumuzda anonim ortaklıktaki kanuni organların kendi aralarındaki ilişkileri hakkında eşitlik teorisi (organlar arasında işlevlerin ayrılığı ilkesini) benimsenmiştir. Bu durum TTK’de açıkça yer almasa da TTK’nin Gereğesinden anlaşılmaktadır (Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/324), Dönem: 23, Yasama Yılı: 2, Sıra Sayı No: 96, s. 172, <https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss96.pdf>, (Erişim Tarihi: 19.11.2023). Ayrıca bu teorinin katı bir şekilde benimsenmediği hem TTK’deki hükümlerden dolayı olarak hem de TTK’nin Gereğesindeki ifadelerden anlaşılmaktadır. Örneğin bknz.: TTK m. 366/1 ve TTK m. 374’ün gereğesi.

³³ Genel kurul ve yönetim kurulu arasındaki yetki kayması halleri öğretilerde genellikle şu ana başlıklar altında incelenmektedir: “Yönetim Yetkisinin Genel Kurula Devredilmesi”, “Yönetim Kurulu Kararlarının Genel Kurulun Onayına Sunulması” ve “Genel Kurulda Danışma Oylaması Yapılması”. Ayrıca “Yönetim Yetkisinin Genel Kurula Devredilmesi” başlığı altında “Yetki Delegasyonu”, “Karar Delegasyonu”, “Yetkinin Üstlenilmesi” ve “Yetkiye El Koyma” olarak alt başlıklar halinde sınıflandırılarak incelenmektedir (bknz.: Kortunay, s. 138 vd.; Ayrıca detaylı bilgi için bknz.: Kaşak, s. 154 vd.).

³⁴ Kortunay, s. 138.

³⁵ 01.01.2023 tarihinden itibaren yürürlüğe giren İsviçre Borçlar Kanunu (OR) üzerindeki değişiklikler içerisinde OR Art. 735’de danışma oylaması kavramının kullanıldığı görülmektedir. Ancak bu kavram incelediğimiz kavramdan farklı olup bir zorunluluk içermektedir.

³⁶ Türk öğretisi açısından bknz.: Akdağ Güney, Necla: Anonim Şirket Yönetim Kurulu, Genişletilip Güncelleştirilmiş 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul Mart 2016, s. 449;

Danışma oylamalarının konusu hem genel kurulun hem de yönetim kurulunun yetki alanı hakkındaki konular için olabilir. Hatta hem genel kurulun hem de yönetim kurulunun devredilmez yetki alanındaki konular için dahi danışma oylaması yapılması mümkündür. Konu bakımından üst sınıır, en azından bir ortaklık meselesi ile bağlantıdır³⁷.

Yönetim kurulunun yetki alanı hakkındaki konular için de danışma oylamaları yapılabileceğinden, bu oylamaların, anonim ortaklıklar bakımından hukukumuzda kabul edilen organlar arası eşitlik ilkesinin yumuşatılması için getirilen çözümlerden biri olarak kabul edilmesi mümkündür³⁸. Yine genel kurulda bu şekilde oylamaların yapılarak pay sahiplerine danışılıyor olması, paydaşlar demokrasisi ve kurumsal yönetim anlayışının pekiştirilmesine yardımcı olabilir³⁹. Yönetim kurulunun karar alma sürecine pay sahiplerini de dahil etmesi yönetim kuruluna fayda sağlayabilir. Bu oylamalar, yönetim kurulu üyeleri arasındaki görüş ayrılıklarının giderilmesini sağlayabilir.

Danışma oylamalarında yönetim kurulu, danışma oylaması sonucu alınan karar ile bağlı olmaz. Zira danışma oylamalarının olağan genel kurul kararı (TTK m. 418) ile olan farkını bu bağlayıcı etkinin olmaması oluşturur. Başka bir ifadeyle danışma oylamaları da TTK m. 418 kapsamında alınmış bir genel kurul kararıdır. Ancak bu olağan genel kurul kararından farklı olarak bağlayıcı etkisi bulunmaz⁴⁰. Öte yandan İsviçre öğretisinde danışma oylaması sonucu alınan kararın, fiili etkilerinin bulunduğu belirtilmiş ve yönetim kurulunun sorumluluğuna etki edebileceği ifade edilmiştir⁴¹.

Kaşak, 341, 342; **Kortunay**, s. 146. İsviçre öğretisi bakımından bkz.: **Isler**, 37, 38; **Honsell/Vogt/Watter, (Watter/Roth Pellanda)**, Art. 716b, kn. 11, s. 1106; **Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel**, kn. 73, s. 346; **Fischer**, Marc Pascal: Die Kompetenzverteilung zwischen Generalversammlung und Verwaltungsrat bei der Vermögensübertragung, Dike Verlag AG, Zürich/St. Gallen, 2007, s. 67; **Von Büren**, Roland/**Stoffel**, Walter A./**Weber**, Rolf H.: Grundriss des Aktienrechts, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich-Basel-Genf 2011, kn. 483, s. 129; **Kunz**, Peter V.: Der Minderheitenschutz im schweizerischen Aktienrecht, Stämpfli Verlag, AG Bern 2001, kn. 131, s. 879.

³⁷ **Horber**, s. 102, 103; **Akbay**, s. 90.

³⁸ **Kaşak**, s. 340, 341.

³⁹ **Kortunay**, s. 145.

⁴⁰ **Isler**, s. 40; **Honsell/Vogt/Watter, (Dubs/Truffer)**, Art. 703, kn. 4b, s. 966. Ortaklık organları iradelerini karar dışında başka bir şekilde ifade edemeyeceklerinden, oylamanın konusu bir kararın varlığı açısından önemsizdir. Yani oylama bir danışma oylaması da olsa sonuç olarak karara yol açar (**Handschin (Tanner)**, Art. 703, kn. 9, s. 206).

⁴¹ Danışma oylaması sonucunda alınan kararın fiili etkileri için bkz.: **Isler**, s. 93 vd.

V. DANIŞMA OYLAMASINA SUNULACAK KONULARIN GÜNDEMDE YER ALMASININ GEREKİP GEREKMEDİĞİ HUSUSU

A. Uygulamada Karşılaşılabilecek Durumlar

Danışma oylamasına sunulacak konuların, anonim ortaklığın genel kurul toplantı gündeminde yer alıp almaması hakkında uygulamada şu üç durum ile karşılaşılabılır:

Birinci durumda, belirli bir konu hakkında danışma oylaması yapılacağına ilişkin bir madde, genel kurul toplantısının gündeminde açıkça yer alır.

İkinci durumda, genel kurul toplantısının gündeminde, belirli bir konu hakkında danışma oylaması yapılacağına ilişkin bir madde açıkça yer almasına rağmen, gündemde yer alan bir maddenin konusu ile doğrudan bağlantılı bir konuda danışma oylaması yapılır.

Üçüncü durumda, şu iki hal birlikte gerçekleşir. İlk olarak, belirli bir konu hakkında danışma oylaması yapılacağına ilişkin bir madde, genel kurul toplantısının gündeminde açıkça yer almaz. İkinci olarak ise hakkında danışma oylaması yapılacak konu, gündemde yer alan hiçbir maddenin konusu ile doğrudan bağlantılı değildir.

B. Öğretideki Gündemde Yer Almanın Gerekli Olmadığı Yönündeki Görüş

İsviçre öğretisindeki çoğunluk görüşüne göre, gündemde danışma oylaması yapılacağı yer almıyor ve danışma oylamasına sunulması istenen konu mevcut bir gündem maddesinin çerçevesinde gerçekleştirilemiyorsa bile danışma oylamalarına izin verilmelidir. Bir başka deyişle danışma oylamasının konusu, gündemdeki maddelerle ilgili veya ilgisiz bir konu olabilir⁴². Yönetim kurulunun danışma oylamasının sonucuyla bağlı olmaması, bu görüşün gerekçesini oluşturur. Buna göre bir karar alınmış olsa da bunun maddi bir önemi bulunmaz. Bu nedenle danışma oylaması ile sonuçlanan müzakerelerin, karar alınmaksızın yapılan müzakereler olarak değerlendirilmesi mümkündür. Genel kurulda, gündeme dahil olup olmadığına bakıl-

⁴² **Horber**, 103; **Roth Pellanda**, Katja: Organisation des Verwaltungsrates, Dike Verlag AG, Zürich/St. Gallen 2007, kn. 526, s. 255; **Honsell/Vogt/Watter**, (**Dubs/Truffer**), Art. 703, kn. 4b, s. 966.

maksızın, her zaman her konuda karar alınmadan müzakerelerin yapılması mümkündür⁴³.

Ayrıca bu görüşteki *Horber*'e göre danışma oylaması, genel kurulun belirli bir konudaki görüşünün spontane ve durumsal bir resmini sunmayı hedefler. Danışma oylaması sonucunda ortaya çıkan kararın yasal olarak bağlayıcı bir etkisi olmadığından kimsenin bundan hak talep etmesi mümkün değildir. Oylamanın belirli bir gündem maddesiyle bağlantılı olması gerekmediğinden, genel kurul toplantısı sırasında herhangi bir zamanda oylamanın yapılması mümkündür. Toplantı başkanının oylama için uygun zamanı seçme konusunda büyük bir özgürlüğe sahip olduğu söylenebilir. Ancak kararın konusu herhangi bir gündem maddesiyle doğrudan veya dolaylı olarak ilgili değilse, danışma oylaması ya toplantının sonunda, yani genel kurul toplantısının kapanmasından hemen önce ya da gündemde bir “diğerleri, diğer meseleler, öneriler ve temenniler” maddesi varsa, bu gündem maddesi altında yapılmalıdır⁴⁴.

C. Öğretideki Gündemde Yer Almanın Gerekli Olduğu Yönündeki Görüş

Genel kurul toplantısı sırasında, gündemde yer almayan bir konu hakkında, pay sahiplerinin görüşlerini birleştirme ihtiyacı kendiliğinden ortaya çıkabilir. Böyle bir durumda danışma oylaması yapılabilir ve buna izin verilmelidir. Ancak bu durum istisna olarak kalmalı, bağlayıcı kararlar için getirilen gündeme bağlılık ilkesi, danışma oylamaları için de geçerli olmalıdır⁴⁵.

Danışma oylaması sonucunun ciddiye alınması gereken fiili bir etkiye sahip olduğunun ve sorumluluk hukuku açısından önemli olduğunun kabul

⁴³ **Bertschinger**, Urs: “Ausgewählte Fragen zur Einberufung, Traktandierung und Zuständigkeit der Generalversammlung”, Aktuelle juristische Praxis, S. 10, 2010, s. 905; **Honsell/Vogt/Watter, (Dubs/Truffer)**, Art. 700, kn. 21, s. 949. Alman hukukunda ise “karar almayı gerektirmeyen” müzakerelerin yapılması istense dahi bunun gündemde açıkça gösterilmesi gerektiği yönünde bir yaklaşım bulunmaktadır, bu hususta bknz.: **Barz**, s. 1011. Yine BTY m. 13/1-b’de de “yıllık faaliyet raporunun okunması ve müzakeresi” hususunun gündemde yer alması gerektiği belirtilmiştir. Hakkında karar alınması gerekmeyen sadece müzakerelerin yapıldığı bu konunun bile gündemde yer alması zorunlu iken sonucunda karar alınan danışma oylamalarının gündemde yer alması gerektiği evleviyetle kabul edilmelidir.

⁴⁴ **Horber**, s. 104, 107, 109; Gündemdeki “diğerleri, diğer meseleler, öneriler ve temenniler” maddesi için ayrıca bknz.: **Honsell/Vogt/Watter, (Dubs/Truffer)**, Art. 700, kn. 21, s. 950.

⁴⁵ **Isler**, s. 74, 75.

edilmesi halinde, bu konuların gündemde yer almasının gerekli olduğunun kabul edilmesi gerekir. Pay sahiplerinin iradesinin doğru bir şekilde ifade edilmesi, yönetim kurulunun sonraki eylemleri için anlamlı bilgilerin elde edilmesi için gereklidir. Ayrıca konu hakkında yeterince bilgiye sahip olmayan ve hazırlık yapma olanağı verilmeyen pay sahipleri, sunulan öneriyi reddedebilirler. Öte yandan sorumluluk hukuku açısından danışma oylamalarının etkilere sahip olabileceği düşünüldüğünde⁴⁶, pay sahiplerinin önceden bilgilendirilmeleri konusunda meşru bir menfaatleri bulunur⁴⁷.

Danışma oylamalarının gündemde yer almasının gerekli olduğunu savunan *Isler*, bu görüşünü esasen danışma oylaması sonucunda alınan kararın belirli bir fiili etkiye sahip olmasına ve sorumluluk hukuku açısından önem kazanabilmesine dayandırır. Yazara göre danışma oylaması, gündeme uygun şekilde dahil edilmişse veya gündemdeki mevcut bir karar maddesi kapsamındaysa her zaman yapılabilir. Danışma oylamasının yapılmasıyla güdülen amaç ve kararın sonucuna bağlanan önem dikkate alınmalıdır. Eğer tek amaç, genel kuruldaki bir tartışma sırasında çeşitli pay sahibi görüşlerini bir araya getirerek çoğunluk durumu hakkında bilgi almak ise spontane bir danışma oylamasına müsaade edilebilir. Ancak her durumda bu tür gündemde yer almayan konular hakkında yapılan danışma oylamalarının iptal yaptırımına tabi olabileceği unutulmamalıdır⁴⁸.

D. Öğretideki Görüşlerin Değerlendirilmesi ve Açıklamalar

Öncelikle belirtmek gerekir ki yukarıda bahsedilen uygulamada karşılaşılabilecek durumlardan ikinci durumun söz konusu olduğu hallerde, yani gündemdeki bir maddenin çerçevesinde gerçekleştirilen danışma oylamaları hakkında herhangi bir sorun yoktur. Örneğin anonim ortaklığın yönetim kurulunda görev süresi sona eren A'yı ilgilendiren⁴⁹ "görev süresi dolan yönetim kurulu üyelerinin seçimi" başlığı altında, görev süresi henüz dolmamış ancak gelecek olağan genel kurul toplantısında dolacak olan yönetim kurulu üyesi B hakkında yeniden seçilip seçilmeyeceğine ilişkin bir danışma oylaması yapılması mümkündür. Görüldüğü üzere burada gündem maddesi ile danışma oylaması konusu aynı olmamasına rağmen ikisi de yönetim kurulu üyelerinin yeniden seçilip seçilememesi ile ilgili olduğundan yani

⁴⁶ Danışma oylamasının sorumluluk açısından etkilerine ilişkin bkz.: **Tekinalp**, s. 307, kn. 13-12, dn. 6; **Isler**, s. 108 vd.

⁴⁷ **Isler**, s. 76; **Roth Pellanda**, kn. 525, s. 253, 254.

⁴⁸ **Isler**, s. 77.

⁴⁹ Belirtmek gerekir ki TTK m. 409/1'e göre organların seçimi, olağan genel kurulun zorunlu gündem maddelerinden biridir.

birbirleriyle doğrudan ilgili olmaları sebebiyle danışma oylaması yapılmasında bir sakınca bulunmaz.

Yapılması talep edilen danışma oylamasının konusunun mevcut bir gündem maddesi ile doğrudan ilgili olup olmadığının tespitine yorum yapılarak ulaşılmaktadır. İsviçre Federal Mahkemesi'ne göre yorumun değerlendirilmesi objektif bir pay sahibi figürü esas alınarak yapılmalıdır⁵⁰. Danışma oylamasının bağlayıcı olmayan etkisi düşünüldüğünde, gündeme bağlılık ilkesine ilişkin şartlar, olağan bir karar önergesine göre daha yumuşak uygulanmalıdır. Başka bir ifadeyle danışma oylaması yapılması istenen konunun mevcut gündem maddeleri ile bağlantılı olup olmadığı değerlendirilirken, olumlu yönde cömert bir standart uygulanmalı ve ilişkilendirme yapılabiliyorsa danışma oylaması yapılmasına izin verilmelidir⁵¹.

Ayrıca gündemde bir “diğerleri, diğer meseleler, öneriler ve temenniler” maddesi varsa danışma oylaması konusunun bu gündem maddesi ile bağlantılı olduğu kabul edilerek bu madde kapsamında danışma oylamasının yapılması mümkün değildir. Bu durum gündeme ilişkin maddelerin açık ve anlaşılır olması gerektiği koşuluna açıkça aykırılık oluşturur. Aksinin kabulü, bu gündem maddesinin altında her konunun oylanabileceği anlamına gelir ki bu durumun gündeme bağlılık ilkesi ile bağdaşmayacağı kuşkusuzdur. Sadece istisnai bir durum olan genel kurul toplantısı sırasında pay sahiplerinin görüşlerini birleştirme ihtiyacı ortaya çıkması halinde spontane olarak yapılan danışma oylamaları için konunun bu gündem maddesinin kapsamında olduğu kabul edilebilir⁵². Bu istisnai durum dışında böyle bir gündem maddesinin kapsamında danışma oylaması yapılamaz.

Daha önce bahsedildiği üzere danışma oylamalarının sonucu TTK m. 418 anlamında bir genel kurul kararı niteliğindedir. Bu sebeple genel kurulda danışma oylaması sonucunda alınan kararların, karar alınmadan yapılan müzakereler olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Ayrıca danışma oylaması sonucunda alınan kararın maddi bir önemi bulunmadığına ilişkin görüşe de katılmak mümkün değildir. Danışma oylaması sonucunda alınan karar, önemli etkilerin ve sonuçların doğmasına sebep olabilir.

⁵⁰ **Isler**, s. 72. Ayrıntılı bilgi için bkz.: **Schott**, Bertrand: Aktienrechtliche Anfechtbarkeit und Nichtigkeit von Generalversammlungsbeschlüssen wegen Verfahrensmängeln, Dike Verlag AG, 2009, s. 157 vd. Ayrıca yukarıda ifade edildiği üzere bir gündem maddesinin anlaşılması hakkındaki ölçüt de sıradan bir pay sahibi olarak kabul edilmektedir.

⁵¹ **Isler**, s. 72.

⁵² Yukarıda bahsedilen bu istisnai halde, gündem dışındaki bir konuda danışma oylaması yapılmasının izin verilmesi gerektiği yönündeki *Isler*'in görüşüne biz de katılıyoruz. Ancak yazarın da ifade ettiği gibi bu kararların iptal edilebilmesi mümkündür.

Gerçekten de danışma oylaması konusunun gündemde yer almıyor olmasına rağmen oylanması, danışma oylaması sonucunun, önemli fiili etkilere sahip olması ve sorumluluk hukuku açısından sonuçlar doğurabilmesi nedeniyle sorunların ortaya çıkmasına sebep olabilir⁵³. Bu nedenle gündemde yer alan konular dışında danışma oylaması yapılması, oylama sonucunun iptal edilebilirlik yaptırımına tabi olmasına neden olabilir⁵⁴. Buna göre TTK m. 446/1-b’de gündemin gereği gibi ilan edilmemesi, iptal sebeplerinden biri olarak sayılmıştır. Ayrıca yukarıda da bahsedildiği üzere, TTK m. 413/2’ye göre, gündemde yer almayan konular hakkında karar alınması mümkün değildir. Danışma oylamaları sonucunda alınan karar, TTK m. 418 kapsamında bir genel kurur kararı olduğu için, TTK m. 413/2’de yer alan bu düzenleme danışma oylamaları için de geçerli olmalıdır.

Son olarak gündeme bağlılık ilkesinin ve buna ilişkin getirilmiş olan düzenlemelerin amaçlarından biri de pay sahiplerinin genel kurul toplantısında görüşülecek konulardan önceden haberdar olması ve onlara bu konulara ilişkin hazırlık yapabilme olanağı tanınmasıdır. Bu nedenle ister olağan genel kurul kararlarında isterse de danışma oylaması sonucu alınan kararlarda olsun, genel kurulun iradesinin sağlıklı bir şekilde yansıtılabilmesi için görüşülecek konuların gündemde yer alması (başka bir ifadeyle gündeme bağlılık ilkesine uyulması) şarttır. Öte yandan pay sahipleri gündeme bakarak toplantıya katılıp katılmayacaklarına karar vermektedir. Danışılacak konularda görüşünü belirtmek isteyen pay sahipleri gündeme bakarak toplantıya katılmaya karar verebilir. Ayrıca danışma oylamasının bir işlevi de ortakların o mesele hakkındaki nabzını yoklamaktır. Ortakların nabzını yoklamanın en verimli yolu, ortakları danışılacak konudan haberdar edip, onları genel kurulun katılımına teşvik etmektir.

⁵³ Danışma oylamalarının fiili etkileri için bkz.: **İsler**, s. 93 vd.

⁵⁴ Yarg. 11. HD., T. 20.10.2016, E. 2015/13826, K. 2016/8312, (<https://www.lexpera.com.tr>, Erişim Tarihi: 14.02.2024), limited ortaklıklar için verilen karara göre: “...Ortaklar kurulunda görüşülecek hususları ifade eden gündem, çağrışı gerçekleştirecek organ veya kişiler tarafından belirlenir. Gündemde bulunmayan konuda karar alınması mümkün değildir. Yani, gündeme bağlılık ilkesi limited şirketler için de geçerlidir ve gündeme bağlılık ilkesine aykırılığın yaptırımı da kararın iptal edilmesidir. Davalı şirketin 20/07/2011 tarihli ortaklar kurulu toplantısında şirketin adresinin nakli hususu toplantı gündemine sonradan ilave edilmiş olup, gündemde yer almayan adres nakline ilişkin 4. maddeyle alınan kararın iptaline karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçeyle bu maddenin iptali talebinin reddedilmesi doğru görülmemiş, hükmün bu nedenle davalılar yararına bozulması gerekmiştir...”.

SONUÇ

Danışma oylaması, genel kurulda pay sahiplerinin eğilimlerini ve görüşlerini öğrenmek amacıyla yapılan oylamadır. Danışma oylaması hukukumuzda düzenlenmemiş olmasına rağmen, öğretide hukuka uygun olduğu kabul edilir.

Gündeme bağlılık ilkesi anonim ortaklıktaki en önemli ilkelerden birisidir. Bu ilkeye göre gündemde olmayan konular hakkında karar alınmaz. Bu ilke pay sahiplerinin oldu bitti ile karşılaşmasını önlerken, aynı zamanda pay sahiplerinin toplantıya hazırlanma imkanını da sağlar. Ayrıca bu ilke, toplantıya katılmayan pay sahipleri için güvence oluşturur.

Danışma oylaması sonucunda alınan karar, TTK kapsamında alınmış bir olağan genel kurul kararıdır. Olağan genel kurul kararından farkı ise, bağlayıcı etkisinin olmamasıdır. İşte bu bağlayıcı etkisinin olmayışından dolayı İsviçre öğretisinde çoğu yazar, danışma oylamasının yapılabilmesi için gündemde yer almasının gerekli olmadığını savunmuştur.

Danışma oylaması sonucunda alınan kararın hem önemli fiili etkilere sahip olması ve sorumluluk hukuku açısından sonuçlar doğurabilmesi hem de anonim ortaklıktaki gündeme bağlılık ilkesi birlikte değerlendirildiğinde, anonim ortaklıklarda danışma oylamasına sunulacak konuların gündemde yer almasının gerekli olduğu ortaya çıkar. Ayrıca unutulmamalıdır ki gündemde yer almayan konular hakkında alınan kararlar her zaman iptal yaptırımına tabi olabilecektir. Bu sebeplerden dolayı anonim ortaklıklarda danışma oylamasına sunulacak konuların gündemde yer almasının gerekli olduğunu düşünüyor, öğretideki bu yönde yer alan görüşlere katılıyoruz.

KAYNAKÇA

- Akbay**, Direnç: Limited Ortaklık Genel Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları, 1. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010.
- Akdağ Güney**, Necla: Anonim Şirket Yönetim Kurulu, Genişletilip Güncelleştirilmiş 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul Mart 2016.
- Aksoyak**, Mustafa: Limited Ortaklıklarda Müdür Kararlarının Genel Kurul Onayına Sunulması, Yetkin Yayınları, Ankara 2023.
- Ansay**, Tuğrul: Anonim Şirketler Hukuku, Altıncı Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 1982.
- Arslanlı**, Halil: Anonim Şirketler, C. II-III Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, 3. Bası, İstanbul 1960.
- Bahtiyar**, Mehmet: Ortaklıklar Hukuku, 15. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul 2021.
- Barz**, Carl Hans: Aktiengesetz, Großkommentar, Erster Band, 2. Halbband §§ 76-147, De Gruyter, Berlin-New York 1973.
- Bertschinger**, Urs: “Ausgewählte Fragen zur Einberufung, Traktandierung und Zuständigkeit der Generalversammlung”, Aktuelle juristische Praxis, S. 10, 2010, s. 901-907.
- Bianchi**, François: Die Traktandenliste der Generalversammlung der Aktiengesellschaft, Schulthess Verlag, Zürich 1982.
- Bozkurt Yaşar**, Sevgi: “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Görevden Alınması ve Seçimin Gündeme Bağlılık İlkesi Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, Legal Hukuk Dergisi, C. 15, S. 175, 2017, s. 3393-3443.
- Böckli**, Peter: Schweizer Aktienrecht, Fünfte, vollständig neu bearbeitete Auflage, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich 2022.
- Domaniç**, Hayri: Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK Şerhi II, 1. Tıpkı Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010.
- Eriş**, Gönen: Ticari İşletme ve Şirketler, C. II (Madde 64-451), Güncellenmiş 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara Ekim 2017.
- Fischer**, Marc Pascal: Die Kompetenzverteilung zwischen Generalversammlung und Verwaltungsrat bei der Vermögensübertragung, Dike Verlag, Zürich/St. Gallen 2007.
- Forstmoser**, Peter/**Meier-Hayoz**, Arthur/**Nobel**, Peter: Schweizerisches Aktienrecht, Verlag Stämpfli+Cie AG, Bern 1996.

- Handschin, Lukas (Tanner, Brigitte):** Zürcher Kommentar, Die Aktiengesellschaft, Generalversammlung und Verwaltungsrat. Mängel in der Organisation, Art. 698-726 und 731b OR, 3., neu bearbeitete Auflage, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich 2018.
- Honsell, Heinrich/Vogt, Nedim Peter/Watter, Rolf (Herausgeber):** Basler Kommentar, Obligationenrecht II, 4. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel 2012 (Anılış: Honsell/Vogt/Watter (İlgili Bölümün Yazarı/Yazarları)).
- Horber, Felix:** “Die Konsultativabstimmung in der Generalversammlung der Aktiengesellschaft”, SJZ, 101, S. 5, 2005, s. 101-109.
- Isler, Martina:** Konsultativabstimmung und Genehmigungsvorbehalt zugunsten der Generalversammlung, Dike Verlag, Zurich 2010.
- İmregün, Oğuz:** Anonim Ortaklıklar, Yenilenmiş 4. Bası, Yasa Yayıncılık, İstanbul 1989.
- Kalender, Emre:** “Anonim Şirket Toplantı Gündemindeki Bir Konunun Görüşülmemesi Mümkün Müdür?”, Kırıkkale Hukuk Mecmuası, C. 2, S. 2, 2022, s. 527-542.
- Karaege, Özge:** “Anonim Şirketlerde Tek Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Yetkisi (TTK m.410/II)”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 19, S. 4, 2015, s. 71-127.
- Karakılıç, Hasan:** “Limited Ortaklıkta Müdürlerin Belirli Kararları ve Münferit Sorunları Genel Kurul Onayına Sunmaları (TTK m. 625/2 Üzerine Bir Değerlendirme)”, Türk Ticaret Kanununun 5. Yılı Sempozyumu, Ankara 2018, s. 463-482.
- Kaşak, Esra:** Anonim Şirketlerde Genel Kurul ile Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019.
- Kortunay, Ayhan:** Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Üyelerin Bilgi Edinme Hakkı, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2015.
- Kunz, Peter V.:** Der Minderheitenschutz im schweizerischen Aktienrecht, Stämpfli Verlag AG, Bern 2001.
- Memişoğlu, Özgür:** “6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Şirket Genel Kurul Toplantı Gündemi, Gündeme Bağlılık İlkesi ve İstisnaları”, Legal Hukuk Dergisi, C. 12, S. 133, 2014, s. 45-105.
- Moroğlu, Erdoğan:** “Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Toplantıya Daveti Merasimine Aykırılığın Genel Kurul Kararma Etkisi ve Yargıtay

- Kararları”, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu VII, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 1991, s. 39-78.
- Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal/Çamoğlu, Ersin:** Ortaklıklar Hukuku I, Güncellenmiş, Yeniden Yazılmış 15. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2021.
- Roth Pellanda, Katja:** Organisation des Verwaltungsrates, Dike Verlag AG, Zürich/St. Gallen 2007.
- Schott, Bertrand:** Aktienrechtliche Anfechtbarkeit und Nichtigkeit von Generalversammlungsbeschlüssen wegen Verfahrensmängeln, Dike Verlag AG, Zurich 2009.
- Şener, Oruç Hami:** Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, Gözden Geçirilmiş 5. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2022, (Ortaklıklar).
- Şener, Oruç Hami:** Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku, Birinci Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017, (Limited).
- Tekinalp, Ünal:** Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 5. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2020.
- Teoman, Ömer:** Otuz Yıl Ticaret Hukuku, Tüm Makalelerim, Makale 38: “Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Seçim ve Azillerinin Gündeme Bağlılık İlkesi ile İlişkisi”, C. I (1971-1982), Beta Yayıncılık, İstanbul 2000, s. 473-487.
- Türk, Hikmet Sami:** “Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Gündeme Bağlılık İlkesi ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Azil veya Seçimi”, Ticaret Hukuku ve Yargı Kararları Sempozyumu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 1984, s. 177-222.
- Ülkü, Murat Fatih:** “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması (Daveti)”, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e 80. Yaş Günü Armağanı, C. I, Beta Yayıncılık, İstanbul 2001, s. 575-598.
- von Büren, Roland/Stoffel, Walter A./Weber, Rolf H.:** Grundriss des Aktienrechts, 3. Auflage, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich-Basel-Genf 2011.
- von Steiger, Fritz (Çeviren: Tahir Çağa):** İsviçre’de Anonim Şirketler Hukuku, 3. Baskı, İstanbul 1968.

KISALTMALAR

- Art.** : Artikel (madde)
bknz. : Bakınız.
BTY : Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik
C. : Cilt
dn. : Dipnot
E. : Esas Sayısı
HD. : Hukuk Dairesi
K. : Karar Sayısı
kn. : Kenar numarası
m. : Madde
n. : Paragraf Numarası
OR : Obligationenrecht (İsviçre Borçlar Kanunu)
RG. : Resmi Gazete
s. : Sayfa
S. : Sayı
SJZ : Schweizerische Juristen Zeitung (İsviçreli Hukukçular Gazetesi/Dergisi)
T. : Tarih
TMK : 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK : 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
vd. : ve Devamı
Yarg. : Yargıtay